

Genoemd

Mijn vader leeft niet meer, maar ik hoor het hem zeggen. Alsof hij naast me zit.

‘Ze had niet dood hoeven gaan.’

Mijn bestaan heeft een hoge prijs: mijn moeder stierf bij mijn geboorte. Ik ben een man die zich moet waarmaken. Al zolang ik leef, betaal ik.

Niet dat erover werd gepraat, over mijn moeder en over haar einde. Een beladen onderwerp, ik voelde het aan alles. Was iemand ooit blij met mij? Ik heb dat mijn vader nooit horen zeggen.

Esther, zij misschien.

Esther is mijn enige echte zus.

Soms, als zij mij een verhaal voorlas, zag ik mijn vader naar haar kijken. Een glimlach op zijn gezicht, maar trieste ogen. ‘Wat lijkt je toch op je moeder.’

Dan werd ik kleiner.

Hoe ouder ik werd, steeds kleiner.

Ik voelde schuld.

Hoe meer ik besepte hoeveel mijn vader van mijn moeder gehouden had, steeds meer schuld.

Daarover praten kan ik pas sinds kort. En alleen tegen Esther. Ze zegt niets, nog niet. Zij luistert tussen de woorden door. Haar ogen werden vochtig toen ik een tijdje geleden hikkend vertelde over mijn pijn en het zelfverwijt. Mijn lage zelfwaardering.

‘Kom bij mij, Martin, en lees mijn boeken,’ was het enige dat ze zei.

En hier zit ik, op een stoel aan een tafeltje in haar tuin. Ze loopt haar huis in en laat me achter met haar dagboeken en een kop koffie. Voorzichtig neem ik een slokje; sterke koffie en nog heet. Mijn handen worden warmer nu ik de beker vastheb. Ik kijk naar de krokussen die volop bloeien rondom de kale appelboom, door de voorjaarszon uit de aarde wakker gekust. Dan schuif ik het stapeltje boeken wat dichterbij me toe en open aarzelend het bovenste dagboek. Een zacht briesje doet de bladzijden bewegen en ik zie het handschrift van Esther als meisje van elf. Ik adem diep in, en lees.

9 mei 1974

Nu heb ik een broertje maar mama is dood. Ik wou zo graag een broertje en zeurde steeds bij mama wanneer er een baby kwam. Dan zei ze dat ze dat ook wou maar dat het niet vanzelf gaat. We waren heel blij dat mama in verwachting was. We gingen samen kleertjes kopen. Maar nu is ze dood. Ik moet er erg om huilen. Maar ik vind mijn broertje heel erg lief. Hij heet Martin.

Ik slik en met mijn hand strijk ik over Esthers woorden. Langzaam sla ik een andere bladzijde op waar mijn zus een post-it heeft geplakt.

2 mei 1979

Vandaag is Martin jarig. Vijf jaar is hij nu. Ik schrijf in mijn dagboek en mama's beker staat op mijn bureau. Er hangen slingers voor hem in de woonkamer en naast de foto van mama staat een vaasje met vergeet-me-nietjes. Die plukken papa en ik ieder jaar uit de tuin op Martins verjaardag, toen mama dood ging. Ik weet het nog zo goed en ik kan er niks aan doen. Ik denk dan steeds aan die ene avond. Het was midden in de winter en ik zat boven aan de trap, omdat ik papa en mama ruzie hoorde maken. Papa praatte hard en boos.

'Dát had je niet moeten doen! Je speelt met krachten waar je geen grip op hebt. Weet je hoe link! Dat komt je nog duur te staan.'

Een deur werd dichtgesmeten. Dwars door de muur heen hoorde ik mama huilen.

Ik kroop snel terug onder de dekens. Mijn hart bonsde. Ik wist niet of ik naar mama toe moest gaan. Dat durfde ik niet. Maar even later hoorde ik papa weer bij mama, met een rustige stem. Gelukkig.

Mijn vingers trillen als ik de passage heb gelezen. Ik lees de regels nog een keer. En nog eens. De letters beginnen te dansen voor mijn ogen. Wat speelde zich af in die tijd? Ik moet het weten voor ik verder kan. Het dagboek neem ik mee naar binnen als ik mijn zus opzoek.

Esther is in haar werkruinte. Ze zit op een van de drie stoelen in de zithoek en ik zie dat ze gebruikmaakt van de tissues uit de doos die op de tafel klaarstaat voor emotionele coachees.

Zwijgend kijkt ze me aan als ik me laat zakken in een van de andere twee stoelen. Haar ogen zijn rood en haar stem klinkt schor als ze begint te praten. Ik hoef niets te vragen, zij vertelt.

'Zwanger worden werd voor mama een obsessie, Martin. En misschien, als ik niet zo had gezeurd om een broertje, wie weet zou ze dan hebben geaccepteerd dat ik haar enige kind bleef.'

Ze trekt weer een doekje uit de doos en dept haar ogen. Ik hoor een trillende zucht.

'Mama was een spirituele vrouw en zocht hulp bij een medium, zonder dat papa het wist,' vervolgt ze, 'ze was wanhopig. Met behulp van rituelen wilde ze haar vruchtbaarheid beïnvloeden en je weet: pa was fel tegen zulke praktijken. Toeval of niet; ze raakte zwanger, maar daarna was ze in de nachten vaak bang. Overdag was er niets van te merken, maar als het donker werd spookte het in haar hoofd. Uiteindelijk heeft ze het papa verteld. Dat moet die avond zijn geweest dat ik hen hoorde. Ik denk dat mama nog angstiger werd door wat papa had gezegd.'

Terwijl ze praat kijkt ze naar de lege stoel.

Ik voel me lamgeslagen. Ben ik geboren op grond van occulte daden? Ben ik gedoemd?

'Als er iemand is die géén schuld heeft ben jij het, Martin, en je was zó gewild. Mama voelde zich schuldig vanwege haar noodsprong, en papa had het gevoel dat hij een vonnis had geveld met zijn reactie. En ik, als meisje van elf heb gedacht dat ze stierf omdat ik zo graag een broertje wilde.'

Ze staat op en loopt naar de kast. Pakt de beker waar ze vroeger soms uit dronk, alleen op onze verjaardagen. Terracotta aardewerk. De beker van mama. Ze zet hem voor me op de tafel.

‘Hij is voor jou, Martin. Ik dacht altijd: zolang de beker heel blijft, is mama er nog, ergens om ons heen. Misschien ben ik wel net zo bijgelovig als zij.’

Mijn keel zit dicht.

Ik weet niets te zeggen, sta op en omhels haar. Ze huilt, met haar hoofd tegen mijn schouder.

‘Het is oké, Esther. Het komt goed,’ is alles wat ik kan zeggen. Ik, de pastor.

Als ze weer gaat zitten, ga ik voor het raam staan. De zon komt net achter de prachtig witte wolken vandaan. Op het terras hupt een roodborstje.

Heeft iedereen zijn aandeel in de dingen die gebeuren? peins ik. Is alles ieders schuld? Of juist die van niemand? Is er sprake van een kettingreactie? Wie draait de richting dan om? Is er een wissel mogelijk? Ja!

Een zeldzaam gevoel van bevrijding stroomt onverwacht door me heen.

Ik moet naar buiten. Mijn moeders beker neem ik mee.

Ik loop de tuin in, en bij de buitenkraan vul ik de beker tot de rand met fris water. Met de zon op mijn gezicht drink ik, met lange teugen, en spoel mezelf van binnen schoon. Ik kijk naar het water dat nog over is. Dan hef ik de beker hoog op en giet het laatste water over mijn voorhoofd. Als een zachte hand strijkt de wind door mijn haren en ik noem mijn naam. Luid.

Herriët Felten-Hartog

Terschelling, februari 2026